Försvara friheten.

2018 ÅRS VÄGVAL FÖR SVERIGE OCH EUROPA. LIBERALERNAS VALMANIFEST.

Liberalerna

Din frihet är målet för Liberalernas politik. Vårt parti bildades inte för att gynna en särskild grupp eller försvara något enskilt intresse. Alla strider vi tar handlar istället om en enda sak: att du ska ha friheten att forma ditt eget liv och ta ansvar för din väg framåt. Och att den friheten ska gälla varenda människa, oavsett bakgrund och förutsättningar.

Liberalernas valmanifest handlar om hur vi vill förändra Sverige så att du får större frihet och fler möjligheter. Det handlar om hur din och andras frihet hotas av extremister, populister och socialister.

Vårt valmanifest handlar om vägvalet mellan politikens ytterkanter och den liberala mitten. Valet mellan det extrema och det förnuftiga. Ett val där vi liberaler försvarar friheten.

VI LIBERALER ÄR STOLTA ÖVER VÅR HISTORIA. Till skillnad från andra partier och ideologier har vi inget som behöver gömmas undan. När det har skett framsteg i världen beror de nästan alltid på att liberala idéer någonstans har fått fäste. I flera decennier nu har friheten och välståndet ökat i världen och Sverige:

- Fler och fler länder har gått från diktatur till demokrati för att liberala idéer om varje individs fri- och rättigheter slagit rot.
- Miljoner människor har lyfts ur fattigdom för att liberala idéer om frihandel och fri företagsamhet fått fler följare.
- Sjukdomar har utrotats, tekniska landvinningar har gjorts och idéer som räddar liv och ökar vårt välstånd har utvecklats tack vare kunskap, forskning och samarbete.
- Tolerans och öppenhet har gjort det möjligt för allt fler att leva, tänka, tro och älska som de vill för att kollektivismens ideologier förlorat mark till liberal individualism.
- Kvinnor och män får alltmer rättvisa förutsättningar för att fler erkänner de rättigheter som varje människa har oavsett kön.
- Välfärdssamhället stärks av socialliberala reformer för att fler inser att friheten och möjligheterna måste finnas för alla.

VI HAR TROTT ATT DE HÄR IDÉERNA VARIT SJÄLVKLARA. Men idag ser vi hur liberalers värsta fiender vädrar morgonluft. De tittar bakåt istället för framåt. De vill ha slutenhet och nationalism istället för öppenhet och samarbete. De är rädda och hotfulla inför människors olika val, och vill likrikta kultur, religion, livsstil och könsroller. Och de förnekar klimathotet samtidigt som de inte intresserar sig för några lösningar. Nationalister, rasister och populister hotar allt som vi liberaler står för. Och de vinner segrar i land efter land.

Valet 2018 handlar om ifall det extrema ska vinna också i Sverige.

Partier med rötter i nazismen och kommunismen vill föra oss ut ur EU. Moralpoliser och islamister hindrar människor från att leva som de vill. Nazister marscherar återigen på våra gator. Rädslan för det annorlunda och nya äter sig in i en politisk debatt som blir allt mer polariserad.

Populismen hotar politikens möjligheter att lösa de stora problemen. När Sverigedemokraterna kallar klimathotet för sommarväder, och Vänsterpartiet lovar mer till alla – då osar det Trump också i Sverige, och då behöver vi höja rösten för kunskap, förnuft och verkliga lösningar.

EXTREMISM OCH POPULISM HAR ÄVEN FÅTT PÅVERKA REGERINGENS POLITIK UNDER DE SENASTE FYRA ÅREN. På område efter område, minskar friheten istället för att öka. Det är alldeles för svårt att få sitt första jobb, eftersom regeringen har stängt arbetsmarknaden istället för att öppna den. Unga och nya svenskar fastnar i bostadsköer, trångboddhet och andrahandsboenden för att regeringen har blockerat förändringar för en friare bostadsmarknad. Och det stopp för nya kunskapsreformer i skolan som de rödgröna gick till val på – det stoppet har regeringen dessvärre levererat. Patienters och elevers valfrihet hotas av det föreslagna vinstförbudet. En tveksam hållning

hittar gemensamma lösningar.

Den rödgröna regeringen har höjt skatterna med 60 miljarder och lämnar ändå över ett Sverige med längre vårdköer, färre poliser, bristande krisberedskap och där utsläppen av växthusgaser inte

till det europeiska samarbetet gör att Sverige bromsar istället för att bidra till ett starkare EU som

Nästa mandatperiod kan inte fortsätta som denna.

längre minskar.

DEN RÖDGRÖNA REGERINGEN MÅSTE BYTAS UT. Liberalernas mål är ett starkare liberalt parti och en ny Alliansregering.

Sverige behöver en tydlig liberal mitt som försvarar friheten från nationalister, socialister och populister. Som talar klarspråk om hotet från extremister, islamister och rasister. Ett parti som aldrig låter det extrema vinna.

Ett parti som tar strid för din frihet att forma ditt eget liv.

Sverige behöver Liberalerna. I årets val behöver vi dig.

2018 års vägval för Sverige och Europa

LIBERALERNAS VALMANIFEST

Skolan först. När fler lär sig mer, blir friheten större och världen går framåt. Återupprätta kunskapsskolan. Lugn och studiero i alla klassrum, uppvärdera lärarna, öka tiden i skolan och att göra skolan statlig igen. Läs mer på sidan 5

Bättre integration och fler jobb. Rättssäker invandringspolitik som bygger på både humanism och realism. Svenska språket, jobb och jämställdhet är vägen in i samhället.

Läs mer på sidan 7

Mer EU – mer internationellt samarbete. De största frågorna kan vi bara lösa tillsammans med andra. Liberalerna vill utveckla EU-samarbetet. Gå med i Nato, och satsa mer på det svenska försvaret. Läs mer på sidan 11

Välfärd ökar friheten. Varje människa ska själv ha frihet att styra sitt liv, sin vård och sin framtid. Försvara valfriheten, rädda assistansen och korta köerna. Läs mer på sidan 13

Fler företag, fler bostäder. Ansträngning ska märkas i plånboken. Skatterna ska sänkas så att det lönar sig att plugga, arbeta och driva företag. **Läs mer på sidan 15**

Försvara den liberala demokratin. Stärk demokratin och stå upp mot extremismen. Om minioriteters rättigheter och din frihet att leva som du vill. Läs mer på sidan 17

Värna rättsstaten och tryggheten. För att friheten ska öka måste brotten minska, och fler människor kunna känna trygghet i vardagen. Fler poliser och tidiga insatser för unga. **Läs mer på sidan 19**

Alliansens grönaste röst. Mer samarbete med andra länder, utvecklad teknik och dyrare att förorena. Kärnkraften behövs för klimatets skull, men fossilenergin måste fasas ut. **Läs mer på sidan 21**

Liberal feminism. Att arbeta och utbilda sig ska löna sig också för kvinnor. Stoppa hedersförtrycket. **Läs mer på sidan 23**

Du ska kunna drömma dina drömmar och ta dig dit du vill – det är frihet. Och historien har lärt oss att när du får utveckla dina idéer, lära av dina misstag och göra nya upptäckter går världen framåt. Med hjälp av kunskap kan du ta språnget. Våra förutsättningar är olika, men skolan ska ge dig alla möjligheter hur starten i livet än såg ut. Det var därför som liberaler en gång var med och genomdrev folkskola för alla barn, och det är därför vi brinner för att återupprätta kunskapsskolan.

DET FINNS INGET SOM FÖRBÄTTRAR MÄNNISKORS MÖJLIGHETER MER ÄN EN SKOLA

I VÄRLDSKLASS. Ingen jobbpolitik är mer effektiv än en riktigt bra skola. Det finns ingen bättre integrationspolitik än en skola i världsklass. Lugn och ro i klassrummet får elever att må bättre. Och bildning är det bästa botemedlet mot extremism och intolerans. Därför strider liberaler för en skola som inte lämnar någon efter. Därför sätter vi skolan först.

Aldrig tidigare har så många niondeklassare lämnat grundskolan utan gymnasiebehörighet. Klassresan ska starta i klassrummet, men istället slår skolporten igen om drömmarna när terminen tar slut. Och de duktiga lärare som vi verkligen behöver, de lämnar istället skolan. Uppemot 80 000 lärare riskerar att saknas om 15 år om inget görs.

Regeringen är inte beredd att göra vad som krävs för att rädda skolan. Istället för att fokusera på kunskapsuppdraget lovar man stopp för alla reformer, avskaffar kontrollstationer för att utvärdera elevers kunskaper och försöker begränsa föräldrars och ungas möjligheter att själva välja skola.

Vi behöver istället återuppta byggandet av kunskapsskolan. Liberalernas reformer av skolan mellan 2006 och 2014 bröt ett 25 år långt kunskapsfall. Med nya reformer istället för reformstopp kan vi komma tillbaka till världstoppen igen. Vi vill ha tidigare och bättre kunskapsuppföljning av varje elev så att stöd kan sättas in i tid, öka undervisningstiden så att eleverna hinner lära sig mer och satsa på lärarna. När fler lär sig mer, blir friheten större.

Liberala vägval för att sätta skolan först:

- 1. Topp tio i världen inom tio år. Skolan kräver fortsätta kunskapsreformer. Inom tio år ska vi åter ha en kunskapsskola i världsklass.
- 2. Förstatliga skolan. Kommunaliseringen var ett misslyckande. Vi vill förstatliga skolan för att alla elever ska få samma chans, och för att alla lärare ska få resurser nog att lyckas i Sveriges viktigaste yrke. Lika självklart är det att möjligheten att välja mellan olika fristående och offentliga skolor ska värnas.
- 3. Satsa på lärarna. En bra lärare kan förändra allt. Vi vill höja lärarlönerna, skapa fler karriärvägar och reformera lärarutbildningen för att läraryrket åter ska bli ett av de allra mest attraktiva. En omfattande satsning på att anställa lärarassistenter ska genomföras för att ge Sveriges lärare avlastning.
- **4.** Mer studiero. Alla elever ska ha ett klassrum med arbetsro där de kan koncentrera sig. Skolor ska kunna ge skriftliga ordningsomdömen, och alla klassrum ska vara mobilfria.
- 5. Tidigare insatser och tidigare betyg. Ju tidigare skolan upptäcker att en elev behöver extra stöd desto större chans är det att hen kommer att nå kunskapsmålen. Därför ska kunskapsuppföljningen stärkas med betyg från årskurs fyra. Vi säger nej till regeringens linje att minska antalet nationella prov.
- 6. Mer kunskap kräver mer tid i skolan. Det tar tid att lära sig. Vi vill göra grundskolan tioårig och utöka antalet lektionstimmar, bland annat i idrott och hälsa. Fler som behöver ska få chansen att gå om en årskurs.
- 7. Stoppa skolsegregationen. Fler dåliga skolor ska stängas och de högsta lärarlönerna ska finnas i skolor i utsatta områden. Ett aktivt skolval ska införas för att öka möjligheten för alla att få önskad skola. Nyanlända elever ska fördelas ut över fler skolor, och de nyanlända elever som behöver ska få möjlighet att gå längre i skolan för att de ska lära sig svenska.
- 8. Olika förutsättningar kräver olika upplägg. Fler elever ska kunna få särskild undervisning i smågrupper, fler speciallärare ska anställas, och specialskolorna och resursskolorna för elever med de allra största svårigheterna ska utvecklas istället för att avvecklas.
- 9. Den som har lätt för att lära ska få lära sig mer. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och nya utmaningar. Det ska vara möjligt att som högstadieelev läsa gymnasiekurser, och att som gymnasieelev läsa högskolekurser. Skolan måste bli bättre på att utmana också särbegåvade elever.
- 10. En gymnasieskola för alla framtider. En del vill lära sig ett yrke, andra vill förbereda sig för högskolan och några vill göra både och. Alla ska kunna välja ett gymnasieprogram som passar dem. Tvååriga yrkesprogram ska införas och alla treåriga program ska avslutas med ett nationellt examensprov.
- 11. Bildningsresan börjar i skolan. Alla barn och unga ska få möta professionella kulturutövare i skolan och se och höra, men också själva få utöva, t.ex. teater, film och musik. Skapande Skola ska omfatta även gymnasiet. Tillgången till skolbibliotek ska stärkas och utbildade bibliotekarier ska sköta dem. Läsning av kvalitetslitteratur och klassiker ska särskilt främjas.
- 12. Högre utbildning och forskning i världsklass. De högskoleutbildningar som har högst kvalitet ska få tillskott för att kunna anta fler, och de mest framgångsrika forskarna ska få resurser att flytta forskningsfronten framåt snabbare. Den akademiska friheten, den fria grundforskningen, möjligheten att studera på bra högskolor i hela landet och karriärvägarna för yngre forskare ska värnas och vidareutvecklas.

Du som nyss har kommit till Sverige ska vara välkommen. Här ska du kunna jobba, försörja dig själv och leva i frihet. Här ska vi leva sida vid sida med respekt för varandras övertygelser, trosuppfattningar och åsikter. Här möts alla med höga förväntningar, och här har alla lika rättigheter och skyldigheter.

SVERIGE SKA VARA ETT ÖPPET LAND. Här ska människor som behöver skydd undan förtryck kunna få en fristad, och här ska skickliga yrkespersoner vara mer än välkomna att bidra med sin kompetens. Invandring har gjort Sverige bättre, smartare och rikare. Men en liberal migrationspolitik kräver regler, fungerande integration och höga förväntningar på personligt ansvarstagande för den som kommer hit.

Det har inte Sverige idag. En stängd arbetsmarknad och stelbenta system gör integrationen lång och svår. Barn växer upp omgivna av vuxna som saknar jobb och inte talar svenska. Många flickor och pojkar lever i hederns järngrepp. Parallellsamhällen växer fram och otryggheten och ojämställdheten gror i utsatta områden. Ofriheten biter sig fast.

I tider av stora migrationsströmmar är det särskilt viktigt att hålla på rättssäkerheten och principerna. Den som har skyddsskäl ska få stanna i Sverige, medan de som får avslag måste lämna. Det är en ohållbar situation att ett fåtal länder, däribland Sverige, får ta ansvar för flyktingmottagandet när andra EU-länder blundar för sina skyldigheter. Sverige kan inte ta emot fler människor än vad vårt samhälle klarar av.

Regeringens migrationspolitik är kluven, inhuman och rättsosäker. Familjeåterföreningar försvåras och ingenjörer och programmerare utvisas, samtidigt som vuxna utan asylskäl får stanna för gymnasiestudier. Istället för att öppna arbetsmarknaden för den som saknar lång utbildning eller kontakter hålls människor kvar i ett bidragsberoende som riskerar att gå i arv.

Vi vill annorlunda. Asylprövningen ska vara noggrann och rättssäker. För dem som får stanna i Sverige måste invandringen bli mer än att resa över gränsen. Fler måste snabbare lära sig svenska, och alla barn – även de som nyss kommit hit – måste få en chans att klara skolan. Både kvinnor och män ska förväntas försörja sig själva. Civilsamhällets kraft i både mottagande och integration ska bättre tas tillvara.

Men integrationen stannar inte vid språk, utbildning och jobb. Vi ska slå vakt om de demokratiska, jämställda och sekulära värderingar som präglar Sverige. Den som med hot och hat hindrar andra att leva i frihet ska aldrig mötas med tolerans. Samma fri- och rättigheter och förväntningar ska gälla alla kvinnor och män som bor i vårt land. När nyanlända kvinnors frihet växer genom egen lön och ett eget jobb ökar hennes självständighet i förhållande till både samhälle och partner, samtidigt som integrationen av hela familjen stärks.

Liberala vägval för bättre integration och fler jobb:

- 1. Fler enkla jobb. Ska fler få friheten att ha en egen lön måste det finnas jobb också för den som saknar utbildning, erfarenhet och kontakter. Vi vill införa en ny anställningsform med något lägre ingångslön och avskaffade arbetsgivaravgifter för unga och nyanlända. Vi kallar det för vad det är: ett inträdesjobb.
- 2. Bryt bidragsberoendet. Utanförskap och bidragsförsörjning ska inte gå i arv. Därför måste vi göra mer för att fler ska kunna lämna bidragen. Vi vill sänka skatten för den som går från försörjningsstöd till jobb, skärpa kraven på motprestation för att få bidrag och införa ett bidragstak så att det lönar sig att arbeta.
- 3. Ingen heder i hedersförtrycket. Vi vill täppa igen luckorna i lagen för att stoppa barnoch tvångsäktenskapen. Brott med hedersmotiv ska ge högre straff och utvisning ska alltid prövas vid hedersbrott. Förortens feminister ska få stöd, och inte en krona ska ges till de organisationer som vill hindra jämställdhet och integration. Det behövs kunskapssatsningar om hedersförtryck inom polis, domstolar, skola och vård.
- 4. Stopp för nya religiösa friskolor. Skolan ska öppna barns sinnen för hela världen inte begränsa barnens frihet eller bidra till att bygga upp nya parallellsamhällen. Därför ska Skolinspektionen särskilt granska religiösa friskolor. Nya religiösa friskolor ska stoppas, befintliga skolor ska inte få utöka sin verksamhet och könsuppdelade lektioner ska förbjudas om det inte finns pedagogiska skäl.
- 5. Satsa på svenskan. Svenskundervisningen ska börja dag ett i Sverige. Vi vill införa obligatorisk språkförskola för nyanländas barn så att både barn och föräldrar får tid för svenskan, och öka kraven på närvaro och resultat i SFI-undervisningen och integrationsinsatser.
- 6. Stärk medborgarskapet. Ett språk- och samhällstest ska krävas för svenskt medborgarskap. Medborgarskapet ska vara inkluderande, skapa delaktighet och ges en uppvärderad roll som ett viktigt steg i integrationsprocessen.
- 7. Försvara jämställdheten. Samma fri- och rättigheter ska gälla alla kvinnor och män som bor i vårt land. Både kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar från samhället på att jobba, försörja sig och stå på egna ben. Även föräldralediga ska lära sig svenska.
- 8. Bättre integration för tryggare förorter. Människors frihet ska försvaras oavsett var de bor. Fler poliser, kommunala förvaltningar och statliga myndigheter i förorten ska stärka tilliten, friheten, rättsstaten och integrationen. Arbetet mot den våldsbejakande extremismen måste stärkas. Positiva spiraler startar när fler i förorten ges förutsättningar att äga sitt boende.
- Begränsa EBO. EBO ska reformeras. Liberalerna föreslår ett tillfälligt stopp för asylsökande att själv ordna boende i kommuner eller områden som har väldigt stor trångboddhet.
- **10. En human asylpolitik som fungerar.** Sverige ska ta sitt ansvar, och andra länder sitt för människor på flykt. Därför ska EU ha gemensamma asylregler. I väntan på gemensamma

EU-regler ska vår lagstiftning ligga mer i linje med andra EU-länders. Asylpolitiken ska bygga på både humanism och realism. I Sverige ska asylsökande med skyddsskäl få stanna, medan de utan ska lämna landet. Vi är därför emot regeringens rättsosäkra lag som låter 9 000 vuxna som redan fått eller skulle få avslag ändå få vara kvar i Sverige. Barnfamiljer ska kunna återförenas.

- 11. Slut med de tvära kasten. Sverige behöver en långsiktigt hållbar asylpolitik. Vi vill tillsätta en parlamentarisk utredning och där nå en överenskommelse om framtidens asylpolitik mellan Alliansen och Socialdemokraterna. Fram tills det att en blocköverskridande överenskommelse är på plats ska den tillfälliga asyllagstiftningen förlängas.
- **Välkommen, du som vill jobba.** Det är bra för Sverige om fler vill komma hit för arbete eller studier. Därför ska det gå snabbare att få arbetstillstånd, och vara enklare att stanna kvar efter högskolestudier. Vi vill stoppa kompetensutvisningarna, införa ett särskilt start-up-visum för entreprenörer och låta högkvalificerade personer lättare kunna komma till Sverige.

Tack vare EU-medlemskapet kan du bo, jobba och studera var du vill i Europa. Och tack vare EU kan fler människor i Europa leva i länder som där friheten är större och demokratin starkare. EU-samarbetet har skapat fred och ökat vårt välstånd.

DET ÄR DÄRFÖR LIBERALER TVEKLÖST SÄGER JA TILL EU. På en kontinent som tidigare har tyngts under nationalism, fascism och kommunism är människors fri- och rättigheter nu starkare än någon annanstans.

Men den ordningen är nu hotad. Flera länder i Europa har öppet EU-fientliga regeringar. Här i Sverige växer de partier som lovar att föra Sverige ut ur samarbetet och in i ensamheten. Sverigedemokraterna vill se en folkomröstning om det svenska EU-medlemskapet redan nästan mandatperiod. Ett splittrat EU är den viktigaste utrikespolitiska ambitionen för ett allt mer auktoritärt och hotfullt Ryssland.

Mot detta agerar regeringen tafatt. Man har lämnat ambitionen att vårt land ska tillhöra EU:s kärna och motarbetar nu istället de länder som vill fördjupa samarbetet. Man vägrar tillföra de resurser som behövs för att rusta upp det svenska försvaret, och fortsätter ställa Sverige utanför Nato: den allians som är satt att försvara den fria världen.

Valet 2018 blir därför ett vägval för vilken roll vårt land ska spela i Europa och världen. Liberalerna vill att Sverige ska vara en stark röst för människans fri- och rättigheter, och för det demokratiska statsskicket. Vi ska samarbeta mer i EU, och där ska vi motverka de krafter som vill föra samarbetet bort från de liberala grundvalarna. Vi ska gå med i Nato och själva rusta upp vårt försvar. Och vi ska göra försvaret av demokratin till grundstenen i den svenska utrikespolitiken.

Liberala vägval för EU och världen:

- 1. Stoppa Swexit. Risken för att Sverige ska lämna det europeiska samarbetet har aldrig varit större än nu. Liberalerna är den tydligaste motpolen mot Sverigedemokraternas och Vänsterpartiets krav på att föra Sverige ut ur EU.
- 2. Mer EU för klimatet. Utsläppen känner inga landgränser. Vi vill införa en europeisk koldioxidbeskattning, en europeisk skatt på utsläppen från flyg, och driver att de EU-länder som smutsar ner mer ska betala en högre EU-avgift.
- 3. Mer EU för trygghet och ordning. EU behöver ett europeiskt FBI som kan utreda och ingripa mot gränsöverskridande brott. Det europeiska samarbetet gällande krisberedskap, civilförsvar och terrorismbekämpning ska stärkas. EU behöver också en gemensam asylpolitik med lika regler i alla länder, och som respekteras överallt.
- 4. Mer EU för jobben och ekonomin. Sverige ska tillhöra Europas kärna. Därför ska nästa regering ta fram en färdplan för svenskt euromedlemskap, gå med i EU:s bankunion och arbeta för att det ska bli ännu lättare att sälja till, köpa från och jobba i andra EU-länder.
- 5. Mer modernitet i EU-budgeten. Vi ska välkomna en större EU-budget, men bara om nya medel går till framtidsinvesteringar i forskning, digitalisering och innovation samt ökade gemensamma åtaganden för trygghet och säkerhet i Europa.
- 6. Höj försvarsanslagen till två procent av BNP. Sverige ska kunna försvaras. Samtidigt som Ryssland rustar upp bedriver regeringen en politik där Försvarsmaktens stridsförmåga kommer att minska. Liberalerna vill att försvarsanslagen på kort sikt ska höjas kraftigt, och att de inom tio år ska uppgå till två procent av BNP. Det svenska totalförsvaret ska stärkas.
- 7. Sverige hör hemma i Nato. Vårt land ska inte stå neutralt mellan Nato och ett allt mer auktoritärt Ryssland. Sverige ska ha allierade som vi är redo att försvara och vara redo att försvaras av våra allierade. Därför ska Sverige söka medlemskap i Nato.
- 8. Mänskliga rättigheter för hela mänskligheten. Sverige ska vara en tydlig röst för den liberala världsordningen. Kampen för människans frihet och för hennes rätt att leva i en demokrati och rättsstat där hon kan åtnjuta sina rättigheter ska prägla vår utrikespolitik och våra militära insatser i utlandet. Sverige ska driva tydligare sanktioner av EU-länder som bryter mot unionens liberala grund. Turkiets anslutningsprocess till EU ska avbrytas. EU:s försvars- och säkerhetspolitiska samarbete ska stärkas.
- 9. Demokrati ska omfatta alla. Vi ska göra vårt för en värld med fria val, press- och yttrandefrihet. Därför ska demokrati vara huvudmålet för svenskt bistånd, och vårt bistånd ska oftare villkoras med krav på demokratiska framsteg.

Vissa av oss föds med mindre frihet än andra, och alla kan vi på ett ögonblick bli av med de förmågor och förutsättningar vi har. Du ska kunna lita på att samhällets ansträngningar för din frihet, din valfrihet och dina möjligheter är som störst när du behöver dem som mest.

IDAG FÖRS ISTÄLLET EN POLITIK som begränsar valfriheten i välfärden och sparar in på friheten för de allra mest utsatta. Regeringens förslag till vinstförbud hotar valfriheten för hundratusentals elever och vårdtagare och deras välfärdspolitik har dragit in resurserna för dem som behöver det gemensamma allra mest.

Trots att skatterna har höjts med 60 miljarder får färre sjuka vård i tid, och den personliga assistansen försvinner för allt fler. När människor inte längre litar på att samhället finns där för oss när vi behöver det som mest, då vittrar samhällskontraktet sakta sönder. Och då vågar vi alla lite mindre.

Så här kan det inte fortsätta. Varje människa ska själv ha frihet att styra sitt liv, sin vård och sin framtid. Den personliga assistansen, som Liberalerna införde, måste återuprättas. Den som har funktionsnedsättningar ska kunna leva ett liv som alla andra. Alla behövs i ett Sverige som växer och utvecklas. Oavsett vem du är ska du ha både frihet i livet och valfrihet.

Liberala vägval för att öka alla människors frihet:

- Försvara valfriheten. Föräldrar och elever ska själva kunna välja skola, patienter sin vårdgivare och äldre sitt eget boende. Regeringens vinstförbud för friskolor och äldreboenden skulle minska valfriheten för alla. Samma höga krav på kvalitet ska gälla både offentliga och privata utförare.
- 2. Rädda den personliga assistansen. Människor med omfattande funktionsnedsättningar ska ha en chans att leva, inte bara överleva. Regeringens neddragningar har istället ryckt undan friheten från alldeles för många. Vi vill att den enskildas behov ska styra och att staten ska ta fullt ansvar för alla med personlig assistans. Brukare och deras anhöriga ska ha friheten tillbaka.
- 3. Fler ska få en egen läkare. Vi vill satsa på primärvården så att fler får möjlighet till en egen fast husläkare som samordnar den vård man behöver.
- **4. Vård i tid.** Med nuvarande regering har vårdköerna fördubblats. Vi vill kapa köerna med en förnyad kömiljard som omfattar hela vårdkedjan och särskilt tar hänsyn till kroniskt sjuka patienters behov. När du får vård i tid ökar din frihet.
- 5. Tid i vården. Vården behöver mer personal och rätt personal. Vi vill se till att fler specialistsjuksköterskor stannar kvar i vården genom att ge dem en bättre lönekarriär, erbjuda möjlighet till specialistutbildningar inom ramen för anställningen och anställa fler vårdbiträden som kan komplettera.
- 6. En digital vårdgaranti. Vården ska fullt ut dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Vårdgivare ska åläggas att erbjuda lika bra digital tillgänglighet som fysisk. Patienten ska själv kunna välja att möta vården genom exempelvis en e-tjänst eller ett vanligt fysiskt besök. En statlig investeringsfond ska bidra till att överbrygga den investeringspuckel som krävs för att digitalisera vården i hela landet
- 7. En bättre uppväxt för fler. Allra mest ska vi försvara friheten för den som har allra minst av den. Barn som riskerar att fara illa ska få en egen handläggare i socialtjänsten, och det behövs fler alternativ till tvångsomhändertagande för barn i fara. Det bör till exempel vara möjligt att ingripa med tvång för att garantera barnets rätt att gå i skolan. Psykisk ohälsa är ett av våra största hälsoproblem, inte minst bland barn och unga. Vårdköerna till barn- och ungdomspsykiatrin måste kapas.
- 8. Frihet för årsrika. Vi vill öka makten, självbestämmandet och friheten för äldre. Du ska bestämma när du går i pension, hur du vill ha din äldreomsorg och vilket som ska vara ditt äldreboende.
- **9. Inför en laga-mat-garanti.** Äldre med hemtjänst ska kunna få mat lagad i hemmet. I både hemtjänsten, sjukvården och särskilda boenden ska måltider användas för social samvaro.
- 10. Bryt ensamheten. Ofrivillig ensamhet tär på människan. Social gemenskap ska få ett större utrymme i både hemtjänsten och särskilda boenden för äldre. Kraften i det civila samhället ska bättre tillvaratas för att bryta social isolering. Ingen i Sverige ska behöva lämna livet i ensamhet.
- 11. Rättvisa socialförsäkringar och trygga pensioner. Alltför många tvivlar idag på att det svenska pensionssystemet ger tillräckliga pensioner för en trygg ålderdom. Därför vill vi se en genomgripande översyn av pensionssystemet. Vi vill avskaffa skillnaden i beskattning mellan inkomst och pension, höja bostadstillägget till dem med lägst pensioner och göra det lättare och mer lönsamt för de äldre som vill jobba längre. Våra socialförsäkringar ska både hjälpa fler tillbaka till jobbet och ge trygghet till den som inte kan jobba. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk.

När det går bra för Sverige är det lättare för dig att hitta jobb och kunna försörja dig själv. När skatterna är sådana att du får behålla mer av din egen lön, och när vi har regler som gör fler får sätta nyckeln i dörren till sin egen bostad – då ökar friheten. Och när det lönar sig för dig att anstränga dig lite extra, utbilda dig, jobba mer eller driva företag – då går det bra för Sverige.

NU PÅ TOPPEN AV EN HÖGKONJUNKTUR är det fler än annars som får jobb. Men regeringen har slarvat bort de goda åren. Man slösar med skattepengar istället för att spara för sämre tider, trots att det går bra för Sverige har unga och nyanlända fortfarande alltför svårt att få ett första jobb eftersom arbetsmarknaden fungerar så illa. Felen nu kommer att växa sig större när lågkonjunkturen kommer.

För att det ska gå bra även utan högkonjunktur behöver vi ha bättre förutsättningar än andra för att locka företag och investeringar. Istället försöker regeringen genomdriva det största ingreppet i näringslivet sedan löntagarfonderna, med ett vinstförbud för över 3 000 företag med 200 000 anställda. Samtidigt är skatterna på arbete så höga att utbildning inte alltid lönar sig och företag har svårt att locka hit den bästa arbetskraften. Bostadsmarknaden präglas av för lite bostäder och för lite marknad. För höga skatter på jobb och företag och för få bostäder minskar friheten och håller Sverige tillbaka.

Vi behöver nu ordentliga reformer för ett bättre skattesystem och en bättre bostadsmarknad. Istället har regeringen höjt redan höga skatter på arbete till att bli världens högsta, och lagt miljarder på ineffektiva byggsubventioner som inte ens byggherrarna ville ha.

Vi behöver sänka skatten på arbete, helst i en bred och stor skattereform som gör att jobben och företagen kan växa till. Vi behöver öppna bostadsmarknaden så att fler kan få den frihet det innebär att ha ett eget hem. Fler måste kunna spara ihop till sin första egna bostad, hyresgästernas egna val måste betyda mer och rörligheten på bostadsmarknaden måste öka. Med lite mer liberalism skulle Sverige kunna komma mycket längre.

Liberala vägval för fler företag, fler bostäder och en bättre ekonomi:

- Utbildning ska löna sig. Det svenska skattesystemets största problem är att vi har världens högsta skatter på arbete. Vi vill att betydligt färre ska betala statlig skatt, att värnskatten ska avskaffas och att den högsta marginalskatten ska närma sig snittet i OECD.
- 2. Sverige behöver en ny skattereform. Skatten på jobb och företagande behöver sänkas, skatten på klimat- och miljöskadlig verksamhet höjas och skattesystemet bli enklare. Därför vill vi se en bred och fullt finansierad skattereform.
- 3. En politik på företagarnas sida. Det ska vara attraktivt att driva och investera i företag i Sverige. Vi går till val på sänkt bolagsskatt, minskad optionsbeskattning, sänkt skatt för forskningsintensiva företag och bättre anpassade skatter för enkla jobb i delningsekonomin.
- 4. Avveckla Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen ska avvecklas i sin nuvarande form och ersättas av en myndighet som fokuserar på de människor som står allra längst ifrån arbetsmarknaden, inklusive nyanlända. Ansvaret för att etableringen fungerar ligger på staten, men även kommunerna.
- 5. En arbetsrätt för jobben. Dagens strikta arbetsrätt gör det riskfyllt att anställa och svårt att behålla nyckelpersoner i dåliga tider för små och medelstora företag. Vi vill därför ändra turordningsreglerna så att kompetens ska avgöra vem som behöver lämna arbetsplatsen inte hur länge en anställd har arbetat. Sympatiåtgärder ska omfattas av en proportionalitetsprincip.
- 6. Friare regler ger fler bostäder. Att bygga bostäder är för dyrt, krångligt och utdraget. Istället för dyra byggsubventioner till byggherrar vill vi korta överklagandeprocesserna och fortsätta förenkla plan- och byggreglerna. Vi ska tillåta fri hyressättning i nybyggda hus, och låta läget på äldre hyreshus påverka hyran mer än idag.
- 7. Sänkta flyttskatter istället för höga räntesubventioner. Det kostar för mycket att flytta, och det är för billigt att skuldsätta sig. Vi vill att nedtrappade ränteavdrag växlas mot lägre flyttskatter, minskade amorteringskrav och sänkt inkomstskatt.
- 8. Det ska löna sig att spara istället för att låna. Vi vill införa ett skattegynnat bosparande och ett skattefritt sparande på investeringsparkonton.

När du står bakom valskärmen med valsedlar och kuvert, har du bokstavligen makten i din hand. Makten att tillsammans med alla andra medborgare i en fri demokrati bestämma vägen framåt för Sverige. Vi lever i ett land och i en tid där du är fri att tänka, tro och leva som du vill. Det är en frihet värd att försvaras.

MED DEMOKRATIN OCH RÖSTRÄTTEN KOMMER OCKSÅ ETT ANSVAR. För oss betyder inte demokrati att 51 procent har rätt att göra vad som helst med de resterande 49 procenten. Tvärtom, i den liberala demokratin är individens fri- och rättigheter starka och skyddet för minoriteter stort. Vi har alla lika rättigheter, oavsett vem vi älskar, var vi kommer från och vad vi tror på.

Demokratin är sårbar. Det gäller också oss i Sverige. Nazister marscherar åter på våra gator. Antidemokratiska grupper ägnar sig åt hat och hot, och extremiströrelser värvar till terrorverksamhet. Vi vet att skyddet för demokratin och minoritetens rättigheter i Sverige är alldeles för svagt om en auktoritär kraft skulle komma till makten. Vi måste därför göra mer för att försvara den liberala demokratin mot de extrema krafterna.

Men demokratin är mycket djupare än både folkvilja och fri- och rättigheter. Det handlar också om att det även i praktiken måste finns ett fritt och livaktigt demokratiskt samtal, ett kulturliv som vågar utmana och nyhetsbevakning som ställer makten till svars.

En röst på Liberalerna är en röst för ett starkare skydd för demokratin och för dina fri- och rättigheter. För en fri kultur och ett fritt civilsamhälle. Och precis som igår är en röst på Liberalerna idag en röst på ett samhälle där människans frihet och möjligheter inte begränsas av hennes bakgrund, religion eller sexuella läggning. Oavsett om du tillhör majoritet eller minoritet ska du ha samma frihet i Sverige.

Liberala vägval för att försvara demokratin och kulturen:

- 1. Stärk demokratin. Rättssäkerheten och skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna ska förstärkas genom en författningsdomstol. Grundlagsskyddet för de demokratiska strukturerna och domstolarnas oberoende ska stärkas.
- 2. Stå upp mot extremismen. Polisens och kommunernas arbete mot alla former av våldsbejakande och våldsutövande extremism behöver utvecklas. Skyddet för hotade minoriteter, gudstjänstlokaler och mötesplatser ska stärkas. Brottsbalkens regel om straffskärpning för hatbrott ska breddas till att även omfatta brott mot personer med funktionsnedsättning.
- 3. Kriminalisera terrorsamröre. Allt samröre med terrorverksamhet ska träffas av en tydlig heltäckande kriminalisering.
- 4. Hbtq-reformer handlar om frihet. Att vi kommit långt är inte tillräckligt. Vi vill minska risken för okunskap och osynliggörande genom ökad hbtq-kompetens i vård, skola och omsorg, stärka skyddet för hatbrott mot hbtq-personer och öka biståndet till hbtq-rättigheter i länder där förtrycket är stort.
- 5. Försvara kulturens frihet. Alla tendenser till politiserad styrning av kulturlivet och kulturarvssektorn ska motverkas. Offentlig finansiering ska ske i former som garanterar kulturlivets oberoende gentemot politisk styrning. Principen om armslängds avstånd ska upprätthållas och skärpas. Statens styrning genom kultursamverkansmodellen bör minskas genom att det ges större frihet för de regionala kulturplanerna.
- 6. Fler vägar för finansiering av en fri kultur. Fortsatt ambitiösa offentliga anslag ska kompletteras med fler finansieringskällor. Därför ska avdragsrätt för inköp av konst i olika former införas, fler stiftelser för kulturfinansiering skapas och villkoren för privat kultursponsring förbättras. Donationer till kulturella ändamål ska vara avdragsgilla.
- 7. Säkra oberoendet för public service. Vi vill grundlagsskydda Sveriges Televisions, Utbildningsradions och Sveriges Radios oberoende från politiken. Utan att försämra förutsättningar för lokaltidningars nyhetsjournalistik ska public services lokala journalistik byggas ut för att bidra till granskande journalistik i hela landet.
- 8. En kultur för alla. Kulturen ska vara tillgänglig för alla. Uppsökande verksamhet, digitala distributionsformer och den fysiska tillgängligheten till kultur behöver utvecklas.
- 9. Samhället är större än staten. Ett starkt civilsamhälle är grunden för ett fungerande samhälle. Den politiska styrningen av civilsamhället ska minska. När statliga bidrag erhålls ska demokratiska grundprinciper efterlevas. Civilsamhället ska få bättre spelregler genom skatteavdrag för gåvor till ideella aktörer. Skatte- och upphandlingsregler ska utformas så att möjligheten för civilsamhällets aktörer att bidra till välfärden ökas.

Är du rädd är du inte fri. Det vet alla som skyndat hem från sista bussen med nyckelknippan mellan fingrarna och andan i halsen. Eller som har väntat på en polis som inte kunde komma just dit, just då.

ALLA BROTT BEGRÄNSAR FRIHETEN. För att friheten ska öka måste brotten minska, och fler människor kunna känna trygghet i vardagen. Så är det inte idag. En av de största orättvisorna är istället de stora skillnaderna i trygghet. I utsatta områden har gängkriminalitet fått fäste. Flickor och kvinnor tvingas välja mellan den snabbaste och den tryggaste vägen hem.

Trots detta har denna mandatperiod inneburit att antalet poliser minskat samtidigt som befolkningen vuxit. Tungrodd byråkrati och brist på lokal närvaro gör polisen osynlig i vardagen. Polisavhoppen ökar kraftigt och platserna på polisutbildningarna går inte att fylla. Samarbetet mellan polis, socialtjänst och skola fungerar alltför dåligt, och unga i riskzonen fångas upp alltför sent.

Rättsstaten måste återupprättas. Polisen ska ha resurser nog för att både kunna hindra och lagföra dem som med brott hotar sina medmänniskor. Brottsbekämpningen måste fungera överallt. Varenda människa ska kunna lita på att man får hjälp av polisen när det behövs – i storstaden, på landsbygden och i förorten. Och det viktigaste brottsbekämpandet arbetet – att förebygga brott – måste fungera genom en politik för mer kunskap i skolan, fler jobb och en fungerande integration.

Liberala vägval för mer trygghet:

- 1. Nystart för rättsväsendet. Brotten är för många och poliserna för få. De är till och med färre än 2014. Vi vill att antalet poliser ska öka till 25 000, återinföra en beredskapspolis och ge kommunerna resurser att anställa minst 2 000 trygghetsvakter. Resurserna till åklagare, domstol, tullväsende och kriminalvård ska samtidigt öka.
- 2. Poliserna förtjänar bättre. Fler poliser måste vilja stanna i yrket, och platserna på polishögskolan kan inte fortsätta stå tomma. Vi vill höja polisernas löner med i snitt 4 000 kronor i månaden för att åter göra polisyrket attraktivt.
- 3. Du ska våga vittna. Vi måste stärka skyddet för hotade vittnen, och utreda möjligheten att låta vittnen vara anonyma.
- 4. Tydligare straff och påföljder. Straffen för bland annat våldtäkt, grov vapenbrottslighet och brott med hedersmotiv ska öka. Straffrabatten för unga myndiga återfallsförbrytare ska tas bort. Utvisning av utländska medborgare som döms för brott ska prövas betydligt oftare än idag.
- 5. Trygghet från brott överallt. Hela landet ska ha en närvarande polis, samtidigt som vi ska kraftsamla där otryggheten är som störst. Ökad kamerabevakning behövs på brottsutsatta platser, och kriminellas beväpning ska hindras genom skärpt lagstiftning. Det europeiska brottsbekämpande samarbetet ska stärkas och Sverige delta fullt ut.
- 6. Bryt brottsbanan i tid. Samarbetet mellan skola, socialtjänst och polis kring unga i riskzonen måste förbättras. Huvudregeln ska vara att brott som begås av unga under 15 år alltid ska utredas av polis.

Din frihet att kunna andas luften, dricka vattnet och leva i naturen gäller också dem som kommer efter dig. Vi får inte begränsa friheten för kommande generationer för att vi själva inte kan fatta de svåra men rätta besluten.

MEN DET ÄR JUST VAD SOM HÅLLER PÅ ATT HÄNDA. Jorden lider av värmeslag. Isarna smälter och haven stiger. Stränderna och haven smutsas ner av plast och föroreningar. Livsviktig skog skövlas medan djur och insekter försvinner för att aldrig komma tillbaka. Vi måste agera, och vi måste göra det tillsammans.

Den rödgröna regeringens politik betyder alltför ofta kortsiktiga och dyra stöd och subventioner. Skattepengar går till privata inköp av bilar, båtmotorer och cyklar. Administrationen och byråkratin växer. Och vår svenska, koldioxidneutrala kärnkraft snabbavvecklas med konsekvensen att koldioxidutsläppen istället ökar. Samtidigt förnekar populister i både Sverige och världen att klimathotet är så allvarligt som det är, med följden att livsviktiga åtgärder skjuts på framtiden.

Liberalerna är Alliansens gröna röst. För andra valet i rad ger Naturskyddsföreningen oss högre betyg än några andra allianspartier. Istället för dyra subventioner är vårt svar tydligt: den som smutsar ner ska också betala mer. Vi vet att vi måste agera nu för att lösa klimatkrisen. Svaren hittas i framtidsoptimism, kunskap och teknikutveckling, inte i att vi försöker vrida klockan tillbaka. Vi vet att Sverige behöver mer av grön skatteväxling. Vi vet att marknadsekonomin, rätt reglerad, inte är orsaken till klimatkrisen utan en del av lösningen på den. Och vi vet att klimatet kräver mer samarbete med andra länder – inte mindre.

Liberala vägval för klimat och miljö:

- Mer samarbete för klimatet. Utsläpp och växthusgaser känner inga gränser. Därför måste vi hitta lösningar tillsammans i världen och inom EU. Vi ska ha en gemensam europeisk koldioxidskatt.
- 2. Förorenaren ska betala. Den som smutsar ner eller skadar klimatet ska betala för det. Det innebär inte att vi behöver ge stora bidrag till alla som bara inte gör fel. Skattepengar ska inte användas till att subventionera människors privata inköp av exempelvis cyklar och båtmotorer.
- 3. Flyget ska stå för sina klimatkostnader. Den svenska flygskatten ska ersättas med en avgift på flygets koldioxidutsläpp. I väntan på en europeisk avgift på flygets utsläpp vill vi dessutom att fler plan ska flyga på biobränsle. Vi vill se en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor.
- 4. Kärnkraften behövs för klimatets skull. Vi vill ha ett helt fossilfritt elsystem som ger Sverige en trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser. Då behövs kärnkraften. Vi ska inte bli beroende av tysk kolkraft eller oljeeldning oavsett hur kallt eller varmt det är, hur lite solen lyser eller hur lite vinden blåser.
- 5. Fasa ut fossilsubventionerna. Vi ska ta bort de riktade subventionerna av fossila bränslen i jordbruket och gruvnäringen. Att lova sänkt skatt på diesel är helt feltänkt om vi ska få bukt med klimatförändringarna. Reseavdraget ska bli mer generöst på landsbygden, men stramas åt i storstäderna där det finns bra kollektivtrafik. Det behövs mer investeringar i klimatsmarta transporter som tåg, cykelbanor och laddstolpar.
- **6.** Rädda haven. Vi vill stoppa havens övergödning genom att införa en läckageskatt på miljöförstörande handelsgödsel, och en plastavgift på plastpåsar för att minska nedskräpningen. Statliga resurser ska finnas för att städa våra stränder.

Oavsett vem du är eller vem du vill vara ska ditt kön aldrig hindra dina drömmar. Kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt är inte en självklarhet för alla, men det är det för liberaler.

I MER ÄN HUNDRA ÅR har liberaler kämpat framgångsrikt för kvinnors frigörelse, och Sverige är idag ett av världens mest jämställda länder. Men mycket återstår fortfarande:

- En kvinnas livsinkomst är fortfarande i snitt mer än tre miljoner kronor mindre än en mans, vilket minskar kvinnors självständighet och ökar risken för att hålla kvar kvinnor i destruktiva förhållanden.
- Ett ojämställt föräldraskap påverkar hela livet, och bidrar till att de allra flesta fattigpensionärer är kvinnor.
- Många med utländsk bakgrund lever under hedersrelaterade familjenormer eller hedersrelaterat förtryck.
- Metoo har satt strålkastarljuset på de sexuella trakasserierna och övergreppen mot tjejer och kvinnor.
- Våldet i nära relationer drabbar kvinnor allra mest.

SVERIGE ÅR 2018 ÄR INTE ÄNNU ETT JÄMSTÄLLT LAND. Mot detta har regeringens politik varit otillräcklig. Föräldraförsäkringen är i huvudsak oförändrad, trots att den bidrar till de ojämställda mönstren på arbetsmarknaden. Fortfarande osynliggörs och urskuldas alltför ofta hedersrelaterat förtryck. Och den som bryter upp från en våldsrelation är alltför dåligt skyddad.

Varenda människa som växer upp i Sverige har samma rätt att tänka, tro, leva och älska efter eget huvud. Ingen människas frihet ska begränsas av hens kön. Och samma fri- och rättigheter ska självklart gälla alla kvinnor, oavsett om hon är född i Sverige eller har flyttat hit. Det är liberal feminism, och det jämställdhetsperspektivet går igen i all vår politik.

Liberala vägval för en mer feministisk framtid:

- 1. Utbildning i kvinnodominerade yrken måste löna sig. Vi vill höja lönerna för de bästa lärarna, barnmorskorna och andra specialistsjuksköterskor. Färre inom kvinnodominerade akademikeryrken kommer att betala höga marginalskatter om vi höjer brytpunkten för statlig skatt.
- 2. Stoppa hedersförtrycket. Jämställdheten i Sverige ska gälla alla, utan undantag. Parallellsamhällen där kvinnors rättigheter är satta på undantag ska bekämpas med alla medel. Förortens feminister ska få stöd, brott med hedersmotiv ska kunna ge längre straff och luckorna i lagen för att stoppa barn- och tvångsäktenskap ska täppas till.
- 3. En ny och flexibel föräldraförsäkring. Vi är stolta över världens mest generösa föräldraförsäkring, men för jämställdhetens skull behöver den förändras. De som vill ska kunna välja en kortare försäkring med högre ersättning, fler dagar ska tas ut innan barnets tvåårsdag och det ska bli lättare att överlåta dagar till andra än vårdnadshavarna.
- 4. Jämställdheten börjar i barndomen. I förskolan och skolan ska du kunna hitta dig själv utan tvingande normer om hur tjejer och killar måste vara. Särskilda satsningar för att lyfta pojkars resultat och minska kunskapsklyftan mellan könen måste till.
- 5. Sätt stopp för partnervåldet. Mäns våld mot kvinnor och våldet i nära relationer måste fortsätta motarbetas. Vi vill ge kvinnojourerna långsiktigt stöd och skärpa straffet för grov kvinnofridskränkning. Fler som döms till kontaktförbud ska få fotboja, och den fredade zonen ska utvidgas så att brottsoffret kan leva ett vanligt liv i frihet.

www.liberalerna.se info@liberalerna.se @liberalerna.se

Presstjänsten: 070-854 90 20 (ej SMS)